

Landdistrikterne i Thy skal ikke afvikles.

Kommentar til Tage Legaard, formand for Landsbygruppen Thy

Af Jane Kruse, informationsleder, fhv. medlem af Indenrigsministeriets Landdistriktsudvalg. Preben Maegaard, forstander, Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energi

Der er ingen fremtid for landsbyerne i Thy og dermed vel heller ikke for landsbyerne i Danmark. Det er den meget nedslående konklusion man når til ved at læse interviewet den 29. december 2007 i *Thisted Dagblad* med Tage Legaard, Sønderhå. Han er formand for et udvalg, Landsbygruppen Thy, som blev nedsat for at formulere en landdistriktspolitik for den del af lokalbefolkningen, der bor på landet.

Det er en væsentlig del af befolkningen – på landsplan drejer det sig om ca. 800.000. Lokalt er andelen forholdsvis højere. Med en sådan undersøgelse får man at vide, at der reelt ikke er nogen fremtid for de lokalsamfund, hvor mere end 15% af befolkningen har valgt at bosætte sig.

50 års pessimisme

Og er der så ingen fremtid? Ja, siden anden verdenskrig, har der faktisk været lavet mange undersøgelser om den grundlæggende form for bosætning i Danmark, altså valget mellem land og by. Bosætning på landet og ikke mindst udkantsområderne har normalt været dødsdømt af eksperterne.

De statslige analyser forud for kommunalreformen i 1970 forudsagde således, at der, for at nævne et eksempel, i 1995 ville være ca. 7.000 indbyggere i Sydthy kommune. Virkeligheden viste noget andet. Folketallet forblev omkring 12.000, så selv de mest omhyggelige offentlige prognoser kan tage grueligt fejl.

Men hvad værre var: Det offentlige Danmark handlede i de efterfølgende årtier efter 1970-reformen ud fra, hvad der var forudset i papirplanerne. Man lukkede offentlige institutioner på stribe, og det medvirkede, bortset fra en kortvarig periode med store investeringer i den lokale energiforsyning, til flere årtiers tilbagegang og en ensidig

erhvervsudvikling med ret lavt vidensindhold i landdistrikterne og en tilsvarende udvikling med høj dynamik i byerne. På den måde blev prognoserne selvopfyldende.

Der kunne siges meget mere om officielle analyser, men der er ingen grund til respektfuldt at rette sig efter dem og sige, at sådan bliver udviklingen jo. Andelsbevægelsen for 125 år siden, hedens opdyrkning og industrialiseringen efter anden verdenskrig er eksempler på, at en udvikling kan vendes. Man kan netop med baggrund i pessimistiske analyser rejse sig op og stille krav om forandring, bruge nye redskaber, skabe ny dynamik og aktivt virke for, at det ikke skal komme til af gå, som eksperterne i landdistriktsudvikling ved universiteterne næsten alle forudsiger. De fleste af dem er desværre bedre til at komme med opskrifter på afvikling end på udvikling.

Vilje til nytænkning

Vi har desværre vanskeligt ved at se, at Landsbygruppen ønsker at bryde en uheldig situation og dermed peger på initiativer, som positivt kan vende udviklingen i landdistrikterne i Thy.

At sige, som vi kan læse det i Thisted Dagblad, at aktiviteterne generelt vil flytte til områdets hovedby, det er bare en bekræftelse af de officielle prognoser. Der er ingen saglig grund til at ofre tid og penge på en yderligere analyse heraf. Tværtimod, afviklingsrapporter gør mere skade end gavn, for de stiller sig i vejen for andre fremadrettede analyser, som så skal kæmpe imod den sagkundskab, som udvalget har benyttet.

Vi tillader os at spørge Legaard, hvilken interesse han personligt har haft med at stille sig i spidsen for et udvalg, der – når det kom til stykket – ikke rigtig havde noget nyt på hjerte. Det tillader vi os at spørge om, fordi vi i forbindelse med udvalgets nedsættelse gjorde os den ulejlighed at formulere en række tanker om en mulig og ønskelig udvikling for Thy. Vore forslag blev bragt i *Thisted Dagblad* i et længere indlæg.

Vi er ikke på nogen måde fornærmede over ikke at være inddraget eller konsulteret i forbindelse med rapporten om fremtidens Thy. Men eftersom vi er aktivt interesserede i landdistrikternes udvikling og har leveret rimeligt gennemtænkt input, er vi utilfredse med, at udvalget

kommer med så magre og nedslående resultater, som vi godt kunne have undværet.

Fremskrivning er usaglig

Med et andet syn på fremtidens muligheder, et andet samfundssyn og ikke mindst en smule fornemmelse for, at i en fremtid med en helt anden miljø-, ressource- og klimasituation, er der helt grundlæggende forhold i fremtiden, som sagligt set ikke kan resultere i en blind fremskrivning af de sidste årtiers udvikling. Fremtiden bliver ikke en gentagelse af fortiden.

Derfor kan omstillingen fra afhængighed af rigelige og billige fossile brændsler og hele den samfundsudvikling, der er baseret herpå, på en saglig måde formuleres til nødvendighed af forandring med nye forbedrede beskæftigelsesmuligheder. Det vil også give en bedre økonomi for et område som Thy med dets glimrende naturressourcer i forhold til befolkningens størrelse.

Hvad er således fremtiden for det industrialiserede landbrug? Vil der være grundlag for den nuværende omfattende pendling? Hvad er de ressourcemæssige konsekvenser af lange transportafstande til sundhedsydelse, retsvæsen, indkøb mv. og hvad kan der udtænkes af alternativer?

Spørgsmålene kan også vendes om til: Hvad kan gøre det attraktivt at slå sig ned i Thy, når det gælder klima og ny fødevarerproduktion? Er der grundlag for udbygning med institutioner med forskning og uddannelse indenfor klima og energi? Flere dusin andre muligheder kunne sikkert formuleres som idékatalog og til inspiration.

Udfordringen er landdistriktsfornyelse

Overskriften på vores udfordring til Legaards udvalg er landdistriktsfornyelse i Thy, underforstået, at en tilsvarende udvikling er vigtig generelt i landdistrikterne i Danmark, som er i en miserabel tilstand. De er blevet forsømt i årtier og kan ikke trække sig selv op ved håret, lige så lidt som landets hovedstad kan det. Den er blevet tilført milliarder fra samfundet, og det kan ses.

Nyudvikling koster naturligvis penge, men der er allerede meget store offentlige midler i spil i landdistrikterne i Danmark. Således tilføres

landbruget omkring 10 milliarder (!) årligt fra den danske stat og EU, hvoraf hovedparten tilgår det industrialiserede landbrug.

Men vi spørger: Giver det udvikling, beskæftigelse, miljø og trivsel nok i landdistrikterne. Med Legaard-udvalgets konklusion må konstateres, at samfundet får alt for lidt for de 10 milliarder, eftersom landdistrikterne er under afvikling, de mange milliarder fra det offentlige til trods. Derfor er der sagligt grundlag for et landdistriktsudvalg til fordomsfrit at beskæftige sig med alternative anvendelser af de pågældende samfundsmidler.

Det vil indebære en prioritering, som i alle andre samfundssammenhænge. Der skal tages fra nogen og gives til noget andet som led i en ønskelig samfundsudvikling. Har Landsbygruppen taget sådanne drøftelser? Hvis ja, hvilke? Hvis nej, hvorfor ikke; er der særinteresser, som man ikke vil røre ved?

Har man været berøringsangst

Tage Legaard udtaler til *Thisted Dagblad*, at man "*kan være nødt til at gå på tværs af enkeltinteresser*". Han udtaler dog senere, at vi "*skal ikke kæmpe imod dét, vi ikke kan gøre noget ved, derimod vil vi gerne tage del i processen for at bevare mest muligt*". Dette kan tolkes, at udvalget mener, at alt grundlæggende også i fremtiden skal være, som det hidtil har været. Og så kan man jo ikke skabe forandring og tilpasning til nye vilkår.

Det er vores overbevisning, at samfundet kunne få langt mere for de nævnte 10 milliarder, dersom de ikke primært blev anvendt til det industrialiserede landbrug. Der er ejere af industrilandbrug, som har været inde på det samme, og derfor skulle det ikke være et tabuområde. Driftsformen hører i dag mere til i byernes industrikvarterer end på landet med ny teknik til behandling af det organiske affald. Det industrialiserede landbrug kræver flere gange større investeringer pr. arbejdsplads end mange andre erhvervsgrøner. På trods af de meget store investeringer skaber erhvervet alt for få arbejdspladser i landdistrikterne og bidrager dermed til affolkningen.

Udvikling med bred erhvervsmæssig fornyelse

Derfor skal der noget nyt til. Samfundsmidlerne skal bruges til en generel udvikling i landdistrikterne med bred erhvervsmæssig fornyelse kombineret med opfyldelse af overordnede samfundsmål for

klima og ressourcer, hvor der er store potentialer og internationale forpligtelser. De vil blive skærpet igen og igen, hvilket ikke skal ses som et problem men en udfordring. Det er således et nyt samfundsregnskab med CO2 beregninger, som udvalget kunne have fremlagt. Det ville have peget fremad og vakt opsigt.

Vi nævnte i vores indlæg som input til Legaards udvalg, at alene i Sydthy gav lokalt ejerskab til den forhenværende kommunes 150 vindmøller en øget lokalindtægt i størrelsesordenen 60 millioner kroner årligt, hvilket er meget ikke mindst i en lavindkomstkommune. For Thy som helhed kan tallet sikkert ganges med tre.

Vedvarende energi som eksempel

Men hvad der er væsentligt i forbindelse med et udvalgsarbejde er at påvise, at sådanne indtægter har særlig lovgivning som sin forudsætning og så påpege vigtigheden af, at en sådan form for lovgivning skal indføres igen til gavn for udviklingen i Thy. Det skal et sådant udvalg pege på, for ellers bliver det statslige selskaber som DONG og Vattenfall eller investorer udefra som løber med penge, der ellers ville være blevet i Thy og til gavn for udviklingen der. Sådanne påvisninger og anbefalinger giver også noget for de stedlige politiske miljøer at arbejde med samt deres folketingskandidater, som alle vil arbejde til gavn for lokale interesser. Men der skal fremskaffes ammunition og det har man udvalg og sekretariater til at fremstille.

Der er mange tilsvarende ting, som kan behandles i et udvalgsarbejde med analyseværktøjer og arbejdskraft til at bearbejde mulighederne. Dersom loven om by og landzone står i vejen, så må den laves om. Men det forudsætter vilje og mod til at opstille nogle scenarier og at pege på løsninger, der er til gavn for Thy. For gør man ikke det, og det må være et udvalg som Landsbygruppens opgave, så bliver det med stor sandsynlighed netop de nævnte centrale spillere, som sætter sig på udviklingen i landdistrikterne.

Derved vil de fortsat miste arbejdspladser og tiltrækningskraft på unge initiativrige mennesker med den triste konsekvens, at det vil komme til at gå som Tage Legaard ret så afmægtigt konstaterer på Landsbygruppens vegne.

Men hvorfor dog give op på forhånd, når fremtiden byder på en lang række nye muligheder, som det ikke for 25 år siden var sagligt at argumentere for.